

зовнішньої торгівлі та пов'язаний з постачанням засобів виробництва для підприємств, що створюються за кордоном; демографічний фактор, який впливає на глобальну торгівлю за допомогою формування окремих порівняльних переваг країн і зростання попиту на імпортовану продукцію.

Таким чином, роль міжнародної торгівлі на сучасному етапі дуже велика. Її значущість в господарських зв'язках визначається тим, що вона опосередковує практично всі види міжнародного поділу праці, пов'язує всі країни світу в єдине господарське ціле, дає поштовх розвитку підприємствам і тим самим конкурентоспроможності місцевої продукції.

Орієнтиром в здійсненні процесів економічної взаємодії суб'єктів ринку в умовах трансформації економічної системи повинна бути Концепція Індустрія 4.0, що спрямована на широке використання інформаційних технологій споживачами сегменту ринку, перехід у цифровий формат та підключення до Інтернету усіх об'єктів господарської діяльності (матеріальні, фінансові, трудові ресурси, бізнес-процеси, великі масиви обліково-аналітичної інформації) для обміну даними та комунікації.

Список використаних джерел

1. Аудит економіки України 2030 / Кабінет Міністрів України. 2020. URL: <https://nes2030.org.ua/docs/doc-audit.pdf> (дата звернення – 20.11.2021).
2. Вектори економічного розвитку 2030 Кабінет Міністрів України. 2020. URL: <https://nes2030.org.ua/#rec246061582> (дата звернення – 20.11.2021).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення - 20.11.2021).
4. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 14.09.2020. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення - 20.11.2021).
5. Сенкевич О. Ф. Цифрова трансформації територіальних управлінських систем: напрями та перспективи розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 51. Ч. 1. С. 167–175.

Тебенко В.М.,
к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,
*Таврійський державний агротехнологічний університету
імені Дмитра Моторного,
м.Мелітополь, Україна*

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК СФЕРИ ТОРГІВЛІ

Запорізька область входить в першу десятку регіонів України, які складають основу її індустріального та аграрного потенціалу. В області зосереджені практично всі основні галузі промисловості, серед яких провідне місце займають електроенергетика, металургія, машинобудування,

металообробка та хімія. Пандемія коронавірусу та вимушені карантинні заходи для її стримування призвели до уповільнення економічного розвитку запорізького регіону. Враховуючи виснаженість економіки постійними коливаннями та змінами умов функціонування протягом 2020 року очевидним є отримання втрат у промисловому комплексі, який є базисом регіональної економіки.

Поточна ситуація в регіоні (зниженням промислового виробництва в металургії та машинобудуванні, на які приходить майже 70 експорту), вплив пандемії коронавірусу відобразилося на показниках зовнішньоекономічної діяльності.

Обсяг експортних поставок склав 2924,3 млн дол. США та зменшився відповідно на 5,1%. Згідно з даними Запорізької обласної адміністрації можна відмітити, що у структурі експорту товарів області 53,5 % склали недорогі метали та вироби. До складу яких входять: машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (15,5%); продукти рослинного походження (10,1%); жири та олії тваринного або рослинного походження (7,3%); мінеральні продукти (5,5%). В 2020 році, як бачимо з рис. 1, найбільше експортувалися товари до країн: Російської Федерації, Китаю, Туреччини, США. Близько 24,8% від загальнообласного експорту склали поставки товарів з області на ринок ЄС [1].

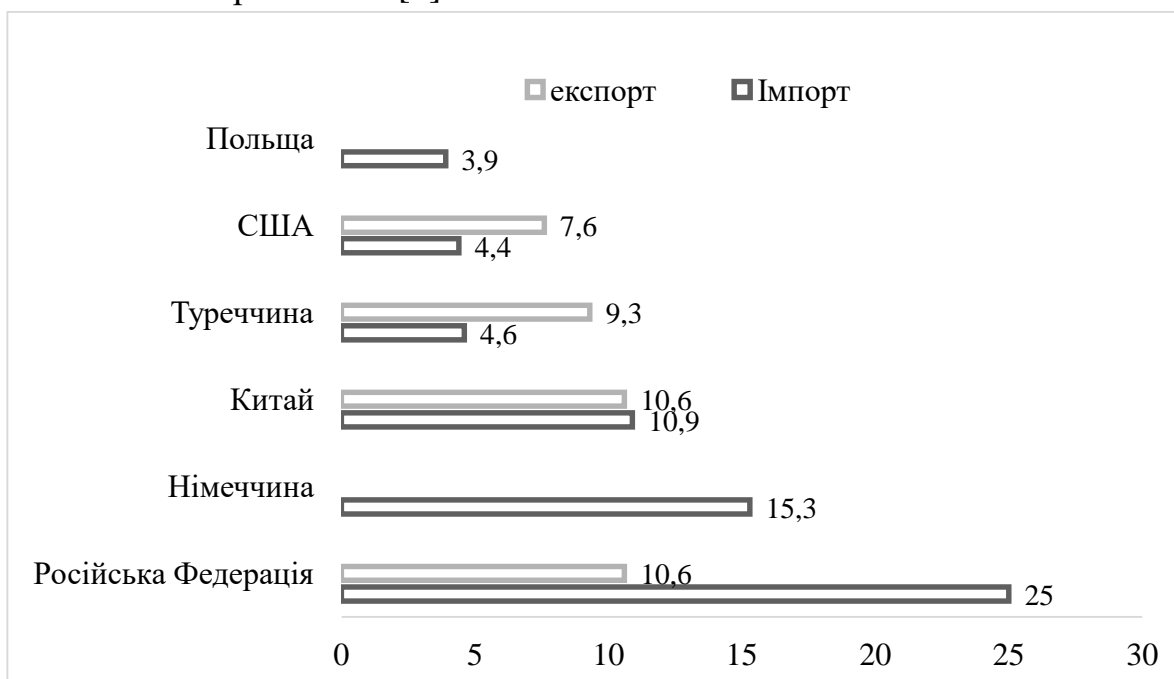

Рис. 1. Відсоток продукції найбільших експортерів та імпортерів області в 2020 р.

Обсяг імпорتنих поставок склав 1223,3 млн дол. США та зменшився на 20%. Переважна частина імпорту – це машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (25,9%); мінеральні продукти (21,8%); недорогі метали та вироби з них (18,4%); продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (6,4%). Країни з яких більш всього імпортувалось продукції до області: з Російської Федерації, Німеччини, Китаю, Туреччини, США. Частка імпорту з країн ЄС склала 39 % загального обсягу.

Торгівля є механізмом задоволення соціальних потреб, сприяє ефективному виробництву і впливає на формування його обсягів та перспективних напрямів розвитку. Про розвиток внутрішньої торгівлі в Запорізькій області можна судити із представленої на рис. 2 динаміки товарообігу підприємств.

Роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у 2020р. становив 52804,8 млн.грн., що перевищує рівень 2016 року на 108,2 %, рівень попереднього року на 15,7 %.. За цим показником регіон займає 7 місце. [2]

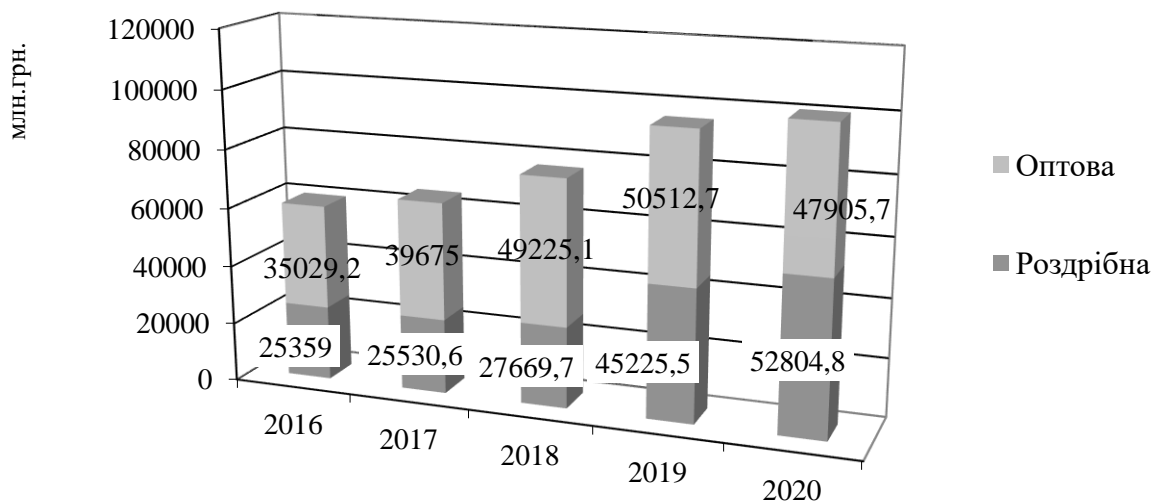

Рис. 2. Динаміка оптового та роздрібногo товарообігу в Запорізькій області, млн. грн.

За період дослідження обсяг оптової торгівлі зріс на 36,7%, та становив в 2020 році 47905,7 млн.грн. Збільшення обсягів роздрібногo товарообігу більшими темпами призвело до того, що обсяг роздрібногo товарообігу області в 2020 році перевищував товарообіг оптової торгівлі на 4899,1 млн.грн.

На рис. 3 представлена частка продовольчих товарів в структурі оптової та роздрібногo торгівлі області. Провідне місце в структурі оптовогo

товарообороту підприємств області продовжують займати непродуктові товари (від 86,5 % в 2016 р. до 83,2 % в 2020 р.). В структурі товарообороту роздрібною торгівлі частка продовольчих товарів складає від 46 до 50,4 %. [2]

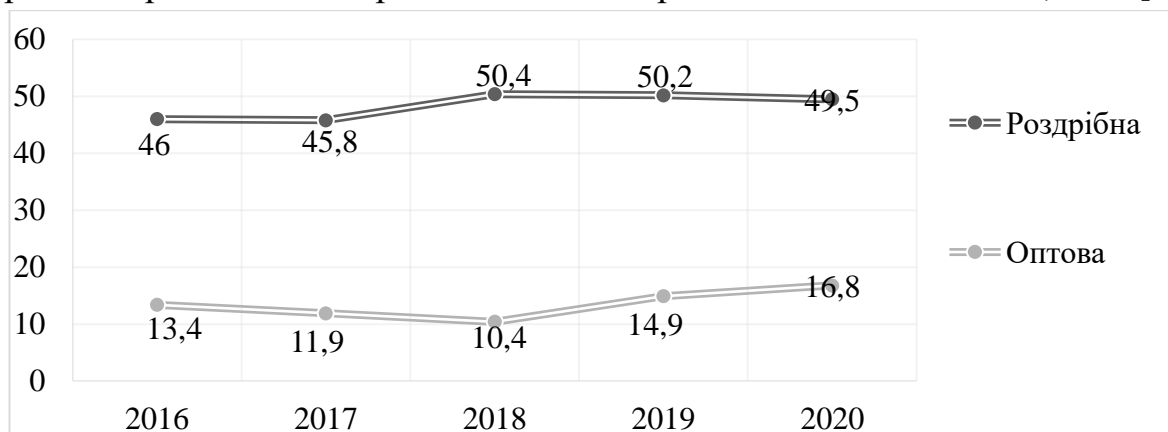

Рис. 3. Частка продажу продовольчих товарів в структурі внутрішньої торгівлі області

Обсяги продажу продовольчих товарів у порівнянних цінах збільшилися на 8,5%, а по товарах непродуктові групи – на 15,6%. У фактичних цінах обсяги роздрібною товарообороту продовольчих і непродуктові товарів становили 18432,9 млн.грн та 18809,8 млн.грн. відповідно.

Тенденція збільшення у структурі роздрібною товарообороту питомої ваги продовольчих товарів характеризує негативне становище споживчого ринку. Таке зростання свідчить про загострення кризових явищ, зниження купівельної спроможності населення, яка безпосередньо пов'язана із загальними темпами зростання (зниження) економічних показників країни і регіону.

Криза останніх років призвела до скорочення темпів зростання обороту роздрібною торгівлі, що пов'язано, як із знеціненням грошової маси, так зі значним підвищенням цін на товари й послуги.

Список використаних джерел

1. Про підсумки соціально-економічного розвитку Запорізької області на 12.02.2020. *Запорізька обласна державна адміністрація*: веб-сайт. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/54232/pro-pidsumki-sotsialno-ekonomichnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti-na-15.02.2021.html> (дата звернення: 11.01.2022).
2. Державна служба статистики в Запорізькій області. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystychna-informatsiia> (дата звернення: 20.03.2021).
3. Завадських Г.М., Тебенко В.М. Проблеми та тенденції розвитку роздрібною торгівлі запорізького регіону. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2017. №1 (33), С. 105-113.

4. Тебенко В.М., Болтянська Л.О. Проблеми та тенденції розвитку внутрішньої торгівлі Запорізької області *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №17. С.525-530.

Трофименко К.В.,

викладач,

*Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут,
м. Хмельницький, Україна*

КЛЮЧОВІ ТРЕНДИ В ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАТИВНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ

Весь час з початку здобуття незалежності вітчизняна економіка перебуває у процесі формування гармонійних, зважених, раціональних та перспективних умов діяльності для суб'єктів господарювання шляхом розукрупнення, реорганізації, трансформації, появи нових видів бізнесу, диверсифікації традиційної діяльності. Сфера торгівлі як одна з найбільш мобільних та чутливих видів економічної діяльності не стала виключенням у цьому процесі.

Активний розвиток сфери торгівлі припав на 2000-і роки, і на той час ключовою тенденцією було відкриття дрібних магазинів за типом «біля дому», саме тоді почали активно розвиватися перші корпоративні системи в торгівлі. Вже наприкінці 2010 року кількість підприємств у сфері торгівлі сягнула 110,2 тис. од. Водночас, ситуація з нарощуванням чисельності підприємств торгівлі в останнє десятиліття не зберіглася. Відповідний показник то збільшувався, то зменшувався. Загалом у 2020 р. кількість торговельних підприємств в Україні становила 98,4 тис. од., що було на 11,8 тис. од. менше, ніж у 2010 р. Проте варто відзначити, що за період 2016-2020 рр. то показник зріс, причому суттєво – на 16,2 тис. од. [4, с. 222].

Процес становлення вітчизняної торговельної сфери постійно зіштовхується з стресовими чинниками та викликами, спричиненими нестабільністю в політичній, соціальній, економічній сфері та геополітичному середовищі. А останні два роки карантинних обмежень, спричинених пандемією показали, наскільки вітчизняна сфера торгівлі готова до системних потрясінь. Порівняно з деякими іншими видами економічної діяльності підприємства торгівлі України функціонують достатньо прибутково. Так, за підсумками 2020 року, рентабельність підприємств в сфері торгівлі склала +3,6% [1, с. 144]. Показник рентабельності скоротився на 12,8% в порівнянні з підсумками 2019 року, а в деяких інших галузях економіки показники